

ใบความรู้ที่ ๑๒ เรื่อง หลักการวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง โนม่น้าวใจให้เชื่อถือ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง ขวนคิดจากบทประพันธ์ (๖)
รายวิชาภาษาไทย รหัส ๗๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

วรรณศิลป์ หมายถึง..

วรรณศิลป์ คือ ศิลปะในการแต่งหนังสือ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ช่วยให้วรรณคดี วรรณกรรมมีคุณค่า เนื้อหาที่น่าสนใจ มีลักษณะที่โดดเด่น ด้านการแต่ง มีการเลือกใช้ถ้อยคำ สำนวน ที่ประณีต งดงาม ทำให้ผู้อ่านเกิด จินตภาพ

ภาพพจน์

ภาพพจน์ คือ การพลิกแพลงภาษาให้แปลกออกไปกว่าที่เป็นอยู่ตามปกติ ทำให้เกิดรส เกิดอารมณ์ ความรู้สึก ต่างกับภาษาที่ใช้โดยตรงไปตรงมา ซึ่ง ภาพพจน์ประกอบด้วย

๑. อุปมา คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเหมือนกับสิ่งหนึ่ง โดยมีคำแสดงความเปรียบเทียบ เช่น เปรียบ ประดู่ ดุจ ดั่ง เหมือน ราวกับ ราว เถก เช่น เป็นต้น
๒. อุปลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งให้เป็นสิ่งหนึ่ง มักใช้คำว่า “เป็น” “คือ” ในการเปรียบเทียบ
๓. อติพจน์ คือ การใช้ถ้อยคำที่กล่าวผิดไปจากความจริง โดยกล่าวถึงสิ่งหนึ่งให้ดูเกินมากกว่าความเป็นจริง
๔. บุคคลวัตหรือบุคลาธิษฐาน คือ การกล่าวสิ่งที่ไม่มีชีวิตให้มีความรู้สึก และกิริยาเหมือนมนุษย์
๕. สัทพจน์ คือ การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ

การเล่นเสียง

การเล่นเสียง คือ การเลือกสรรคำที่มีเสียงสัมผัสกันได้แก่ การเล่นเสียง พยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ เพื่อเพิ่มความไพเราะ แสดงความสามารถของกวี ที่แม้จะเล่นเสียงคำแต่ยังคงความหมายไว้ได้

๑. การเล่นเสียงพยัญชนะ คือ การใช้คำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเดียวกันเรียงอยู่ในวรรคเดียวกัน เพื่อความไพเราะ
๒. การเล่นเสียงสระ คือ การใช้สัมผัสสระที่มีเสียงตรงกัน ถ้าเป็นตัวละครก็ต้องเป็นตัวละครเดียวกัน
๓. การเล่นเสียงวรรณยุกต์ คือ การใช้คำที่ไล่ระดับเสียงวรรณยุกต์

การเล่นคำ

การเล่น คือ กลวิธีการเลือกสรรคำมาใช้ในบทประพันธ์ให้มีความไพเราะยิ่งขึ้น กวีมักเล่นคำในลักษณะ ดังนี้

๑. เล่นคำที่เสียงพ้องกัน (เขียนและออกเสียงเหมือนกัน) แต่ความหมายต่างกัน
๒. เล่นคำซ้ำที่มีความหมายเดียวกัน

